

Маріупольський
університет

ПРОГРАМА

співбесіди з англійської мови

для осіб, які користуються спеціальними умовами участі у конкурсному відборі на навчання для здобуття ступеня доктора філософії

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ КОРИСТУЮТЬСЯ СПЕЦІАЛЬНИМИ УМОВАМИ УЧАСТІ У
КОНКУРСНОМУ ВІДБОРІ НА НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА
ФІЛОСОФІЇ**

Затверджено:
на засіданні Вченої ради МДУ,
протокол № 11 від 17.04.2026 р.

Київ – 2026

Програма співбесіди з англійської мови для осіб, які користуються спеціальними умовами участі у конкурсному відборі на навчання для здобуття ступеня доктора філософії /Укл: проф. Павленко О.Г., проф. Городнюк Н.А.]. К. : МДУ, 2026. 19 с.

Рецензенти:

Таценко Н. В., доктор філологічних наук, професор Сумського державного університету;
Сафонова Н. А., кандидат філологічних наук, доцент Дніпровського національного університету ім. Олеся Гончара

У програмі представлено основні вимоги до мовної підготовки вступників за різними напрямками підготовки. Програмою окреслено зміст співбесіди, орієнтовне коло питань, критерії оцінювання рівня володіння англійською мовою, а також наведено перелік рекомендованої навчальної та наукової літератури. Програма спрямована на забезпечення об'єктивного відбору вступників шляхом перевірки їхніх умінь академічної комунікації англійською мовою, необхідних для здійснення наукових досліджень.

© МДУ, 2026

© Павленко О.Г., 2026

© Городнюк Н.А., 2026

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка.....	4
2. Вимоги до іншомовної компетенції кандидатів на здобуття ступеня доктора філософії.....	5
3. Структура та процедура проведення співбесіди.....	8
4. Критерії оцінювання відповідей	10
5. Перелік рекомендованої літератури для підготовки до співбесіди з англійської мови.....	13
Додаток 1. Практичні кейси: зразки відповіді аспірантів та орієнтовні питання екзаменаторів.....	15

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступної співбесіди з англійської мови до аспірантури Маріупольського державного університету для здобуття ступеня доктора філософії за напрямом підготовки розроблена на основі Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році (Наказ Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2025 року № 168, розділ VIII «Спеціальні умови участі у вступній кампанії»), Правил прийому до аспірантури Маріупольського державного університету, Положення про відділ аспірантури МДУ, визначає процедуру конкурсного відбору вступників на програми підготовки здобувачів вищої освіти ступенів доктора філософії та доктора наук відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266. Спеціальними умовами участі у конкурсному відборі на навчання для здобуття ступеня магістра на здобуття ступеня доктора філософії (доктора мистецтв) є участь у конкурсному відборі на навчання за результатами співбесіди з іноземної мови замість ЄВІ та/або фахового іспиту замість ЄФВВ.

Метою співбесіди є оцінка рівня володіння англійською мовою вступників, необхідного для успішного навчання, проведення наукових досліджень та академічної комунікації в міжнародному середовищі. Програма розроблена з урахуванням сучасних вимог до мовної підготовки майбутніх докторів філософії та спрямована на всебічну оцінку комунікативних компетентностей осіб, які вступають на відповідні програми підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Для успішного навчання на обраній освітньо-науковій програмі вступники повинні володіти англійською мовою в межах програмних вимог в обов'язку, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти (CEFR).

Зважаючи на воєнний стан в Україні, вступна співбесіда відбувається дистанційно (синхронно онлайн) згідно з розкладом за допомогою платформ відеозв'язку (ZOOM / Google Meet / Teams). Напередодні співбесіди проводиться онлайн-консультація.

2. ВИМОГИ ДО ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ КАНДИДАТІВ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

З огляду на стратегічну важливість інтеграції майбутніх докторів філософії до міжнародного науково-освітнього середовища та необхідність забезпечення їхньої успішної академічної діяльності, здобувачі третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти повинні відповідати таким кваліфікаційним вимогам щодо володіння англійською мовою:

- володіння навичками усної комунікації в академічному середовищі, що включає здатність брати участь у дискусіях, дебатах, презентувати результати своїх досліджень, а також чітко висловлювати й аргументувати власну точку зору англійською мовою;
- розуміння основного змісту складних текстів на конкретні та абстрактні теми (фахові дискусії з відповідної галузі знань, інтерв'ю, подкасти, академічні дебати тощо);
- здатність до ефективного сприйняття наукового тексту з наукових публікацій, монографій, статей та інших фахових матеріалів англійською мовою;
- володіння навичками академічного письма англійською мовою, необхідними для підготовки тез, рефератів, рецензій, анотацій до наукових праць, супровідних листів до публікацій, створення проєктних заявок, грантових пропозицій, академічних CV тощо;
- здатність до сприйняття термінологічної лексики, розуміння та адекватного використання ключових термінів і понять предметної області англійською мовою;
- володіння навичками критичного аналізу наукової інформації, отриманої з англомовних джерел, включаючи оцінку її достовірності, актуальності та наукової цінності, виявлення прихованих припущень, логічних помилок, стилістичних особливостей тощо;
- здатність до самостійного поглиблення мовних знань шляхом використання різноманітних ресурсів для подальшого вдосконалення володіння англійською мовою в професійній діяльності;
- розуміння особливостей академічної культури іншомовного середовища для ефективної взаємодії з іноземними колегами.

2.1. Граматична компетентність / *Grammar Competence*

Здобувачі повинні впевнено володіти основним граматичним матеріалом, який охоплює такі теми:

- Tense forms (Simple/Continuous/Perfect, /Perfect Continuous)
- Passive Voice
- The Infinitive/ -ing Forms/ Participles
- Conditional Sentences (Types 0, 1, 2, 3, and mixed)
- Modal Verbs (can, could, may, might, must, should, would, etc.)
- Indirect (reported) speech
- Adjectives/ Adverbs/ Comparisons
- Nouns/Articles
- Prepositions of Time, Place, and Abstract Use
- Conjunctions and Sentence Linking
- Noun Phrases and Modifiers
- Relative Clauses
- Complex and Compound Sentences
- Types of Questions
- Inversion/ Emphatic Structures
- Phrasal Verbs: get, be, look, keep, go, come, take, run, turn, call, break, give, put, make, clear, cut, fall, hold, let, hand etc.

2.2. Лексична компетентність / *Lexical Competence*

Здобувачі повинні мати активний словниковий запас, використовуючи:

- фахову термінологію (*Subject-specific terminology*);
- сталі словосполучення та ідіоматичні вирази (*Collocations and Idiomatic Expressions*);
- синоніми, антоніми, словотворення (*Synonyms /Antonyms / Word Formation*);
- засоби зв'язку та логічні маркери (*Discourse Markers and Connectors* – e.g., *however, therefore, in addition, on the contrary*);
- лексика офіційного та неофіційного стилів (*Formal and Informal Vocabulary*);
- академічні конструкції та вживання обережних формулювань (*Academic Phrasing and Hedging* – e.g., *it seems that..., may suggest..., arguably...*);
- образні засоби мови (*Figurative Language* – e.g., *metaphors, epithets, similes, etc.*).

2.3. Лінгвокраїнознавча компетентність / *Cultural and Intercultural Awareness*

Здобувачі повинні знати:

- основи історії, культури та освіти англомовних країн (*fundamentals of the history, culture, and education of English-speaking countries*);
- соціальні та академічні норми спілкування в англомовному середовищі (*social and academic norms of communication in English-speaking environments*);
- особливості міжкультурної взаємодії у науковому контексті (*specific features of intercultural interaction in an academic context*)

2.4. Фонетична компетентність / *Phonetic Competence*

Здобувачі повинні демонструвати:

- чітку та зрозумілу вимову звуків англійської мови (*clear and intelligible pronunciation of English sounds*);
- правильне наголошування слів (*correct word stress*);
- відповідну інтонацію та ритм мовлення (*appropriate intonation and rhythm of speech*).

2.5. Комунікативна компетентність / *Communicative Competence*

Здобувачі повинні вміти:

- вільно та послідовно висловлювати свої думки (*express their thoughts fluently and coherently*);
- брати участь у діалозі, ставити запитання та відповідати на них (*participate in a dialogue, ask and answer questions appropriately*);
- аргументувати свою точку зору та наводити приклади (*articulate their viewpoint and provide supporting evidence*);
- розуміти запитання та інструкції (*understand questions and instructions*);
- адаптувати своє мовлення до різних комунікативних ситуацій (*adapt their speech to different communicative situations*);
- використовувати стратегії для подолання комунікативних труднощів, наприклад, перефразування, уточнення тощо (*use strategies to navigate communication breakdowns, such as paraphrasing, seeking clarification, difficulties, etc.*).

2.6. Дискурсивна компетентність / *Discourse Competence*

Здобувачі повинні демонструвати здатність:

- будувати зв'язні та логічні висловлювання (*construct coherent and logical statements*);
- використовувати різноманітні засоби міжфразового зв'язку (*use a variety of*

cohesive devices);

- розвивати та підтримувати тему розмови (*develop and maintain the topic of conversation*);
- розуміти структуру та організацію усного тексту (*understand the underlying architecture and logical flow of oral texts*).

Компетентності з читання (*Reading Competence*) та письма (*Academic Writing Awareness*) не оцінюються безпосередньо під час усної співбесіди, але можуть опосередковано виявлятися через знання особливостей академічного письма, уміння структурувати та презентувати думки, використовувати фахову термінологію й посилатися на відповідні джерела інформації.

3. СТРУКТУРА ТА ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ СПІВБЕСІДИ

Співбесіда складається з двох основних частин:

– **Усне повідомлення на запропоновану тему (тривалість 5-7 хвилин):**

Вступникові пропонується обрати одну з тем із затвердженого переліку для спонтанного монологічного висловлювання. Метою цього етапу є перевірка здатності здобувача вільно, логічно й аргументовано викладати думки англійською мовою в академічному контексті.

– **Відповіді на запитання екзаменаційної комісії (тривалість 5-7 хвилин):** Після завершення усного повідомлення члени комісії ставлять запитання, що стосуються теми виступу. Екзаменатори також можуть ставити додаткові запитання для уточнення інформації, поглиблення обговорюваних питань або оцінки розуміння здобувачем суміжних проблем.

3.1. Загальні положення:

- Загальна тривалість співбесіди становить до 15 хвилин.
- Під час співбесіди оцінюється рівень сформованості мовленнєвої компетентності, що включає навички аудіювання та говоріння, а також практичне володіння лексичними одиницями та граматичними структурами англійської мови.
- Запитання за своїм наповненням відповідає типовим комунікативним ситуаціям, академічним інтересам та професійному досвіду вступників, відповідно до змісту програми ЄВІ.

3.2. Перелік тем для індивідуальної співбесіди з англійської мови

1. Globalization and Its Impact on Higher Education.
2. Climate Change: Scientific Approaches and Global Response.
3. Digital Transformation in Science and Education.
4. Migration of Scientists and Brain Drain.
5. Ethical Frontiers in Artificial Intelligence.
6. Gender Equality in Academia and Research.
7. Science in Conflict Zones and Post-War Recovery.
8. The Role of Critical Thinking in Research.
9. Global Health Challenges and Scientific Collaboration.
10. Academic Communication in the Era of Misinformation.
11. Cybersecurity and Research Data Protection.
12. Cultural Diversity and International Academic Exchange.
13. Using a Foreign Language in Academic Work.
14. Plagiarism and Copyright.
15. Sustainable Development Goals and Scientific Responsibility.
16. Interdisciplinary Approaches in Research.
17. Your Vision of Science in the Next 20 Years.
18. Research and Development: The Relationship between Theory and Practice.
19. Science in the Digital Age.
20. Grant-seeking activities and international projects.
21. The Role of Higher Education in Solving Global Problems.
22. Evaluating the Potential of Remote Learning in Developing Research Competencies.
23. The influence of academic conferences on the trajectory of a research career.
24. The Role of the University in Social Transformation.
25. Personal and Academic Rationale for the Chosen Research Topic.
26. Academic Cooperation and the Significance of Mobility Opportunities for Prospective PhD

Candidates.

27. The Role of AI Tools in Literature Review, Data Analysis, and Research Efficiency.
28. The Importance of English Proficiency in Academic Communication and Global Research Collaboration.
29. A Comprehensive Examination of Academic Integrity in Research and Scholarship.
30. The Commercialization of Academic Research: Opportunities and Challenges.
31. Глобалізація та її вплив на вищу освіту.
32. Зміна клімату: наукові підходи та глобальна відповідь.
33. Цифрова трансформація в науці та освіті.
34. Міграція науковців та відтік інтелектуального капіталу.
35. Етичні рубежі штучного інтелекту.
36. Гендерна рівність в академічному середовищі та науці.
37. Наука в зонах конфліктів та післявоєнне відновлення.
38. Роль критичного мислення у наукових дослідженнях.
39. Глобальні виклики в охороні здоров'я та наукове співробітництво.
40. Наукова комунікація в епоху дезінформації.
41. Кібербезпека та захист дослідницьких даних.
42. Культурне різноманіття та міжнародний академічний обмін.
43. Використання іноземної мови в науковій діяльності.
44. Плагіат та авторське право.
45. Цілі сталого розвитку та наукова відповідальність.
46. Міждисциплінарні підходи в дослідженнях.
47. Ваше бачення науки через 20 років.
48. Науково-дослідницька діяльність: взаємозв'язок між теорією та практикою.
49. Наука в цифрову епоху.
50. Грантова діяльність і міжнародні проєкти.
51. Роль вищої освіти у вирішенні глобальних проблем.
52. Оцінка потенціалу дистанційного навчання у формуванні дослідницьких компетентностей.
53. Роль академічних конференцій у формуванні наукової кар'єри.
54. Роль університету в трансформації суспільства.
55. Особиста та академічна мотивація вибору теми дослідження.
56. Академічне співробітництво та важливість програм мобільності для майбутніх докторів філософії.
57. Роль інструментів штучного інтелекту в огляді літератури, аналізі даних та підвищенні ефективності досліджень.
58. Роль володіння англійською мовою в академічній комунікації та міжнародній науковій співпраці.
59. Всебічне дослідження академічної доброчесності в наукових дослідженнях та навчанні.
60. Комерціалізація академічних досліджень: можливості та виклики.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Оцінювання результатів співбесіди здійснюється за комплексом критеріїв, що відображають рівень підготовки вступника до навчання в аспірантурі. Максимальна сумарна кількість балів, яку може отримати претендент, становить **200**. Для успішного проходження співбесіди з результатом «склав» здобувачеві необхідно набрати не менше, ніж **130** балів. У випадку, якщо здобувач набирає суму балів, що є меншою за встановлений мінімум, результати співбесіди кваліфікуються як «не склав», що свідчить про недостатній рівень підготовки для подальшого навчання на третьому рівні вищої освіти

4.1. Усне повідомлення на запропоновану тему (Max – 100 балів).

№	Критерій	Максимальна кількість балів	Опис
1	Академічний стиль мовлення (доречність, відповідність темі, жанру та формату доповіді)	20	Здобувач демонструє володіння академічним стилем мовлення, уникаючи розмовної та побутової лексики. Усне повідомлення відзначається чіткою жанровою структурованістю, притаманною науковій доповіді. Розкриття теми є релевантним формату відповіді, що передбачений процедурою співбесіди.
2	Лексичне наповнення (багатство словникового запасу, доречність використання лексичних одиниць, термінологічна точність)	20	Вступник демонструє вільне володіння широким спектром академічної лексики та високу точність у застосуванні фахової термінології. Лексичне оформлення висловлювання є тематично релевантним, характеризується різноманітністю та доречністю відповідно до контексту.
3	Граматична правильність (різноманітність граматичних конструкцій, відсутність граматичних помилок)	20	Вступник використовує широкий спектр граматичних структур, включаючи складні синтаксичні конструкції (умовні речення різних типів, пасивний стан, складнопідрядні речення тощо). Граматичні помилки або повністю відсутні, або є поодинокими та не впливають на розуміння змісту висловлювання.

4	Фонетична правильність (вимова, інтонація, зрозумілість)	15	Здобувач демонструє артикуляційну чіткість та відповідність вимовним нормам англійської мови. Мовлення є легко зрозумілим, відсутні значні відхилення від стандартної вимови. Характерною є природна та доречна інтонаційна структура висловлювання, правильне наголошування слів, що сприяє адекватному сприйняттю змісту. Наявність індивідуального акценту не перешкоджає розумінню змісту висловлювання та не відволікає від основної інформації.
5	Когерентність та когезія (логічна послідовність, зв'язність мовлення, логіка викладу повідомлення)	15	Мовлення вирізняється логіко-структурною організацією і повнотою структурних компонентів (вступ, основна частина та висновки), що свідчить про усвідомлене планування монологічного повідомлення здобувачем. Забезпечується логічний зв'язок між структурними частинами виступу, а також між окремими думками та твердженнями всередині кожної частини. Ефективно використовуються формальні засоби міжфразового та міжтекстового зв'язку (конектори <i>however, moreover, in contrast, for example</i> тощо) для забезпечення плавності та послідовності викладу повідомлення.
6	Впевненість мовлення та невербальна комунікація (жести, зоровий контакт, інтерактивність)	5	Здобувач демонструє впевнену манеру подачі матеріалу, підтримання візуального контакту зі слухачами, що сприяє встановленню комунікативної взаємодії, використовує доречну та контрольовану жестикуляцію, що підсилює змістове наповнення виступу, динамічність та плинність презентації доповіді.
7	Повнота та змістовність відповіді (глибина, приклади, аналітичність, аргументація)	5	У відповіді охоплено основні аспекти теми, представлено аргументи, приклади, посилання на науковий або професійний досвід здобувача.
Разом за частину 1		100 балів	

4.2. Відповіді на запитання екзаменаторів за темою доповіді (100 балів)

№	Критерій	Максимальна кількість балів	Опис
1	Змістовність та повнота відповідей	25	Відповіді вступника свідчать про глибоке розуміння теми, аналітичний підхід, здатність пояснювати складні поняття, наводити приклади або порівняння. Відповіді повні, логічно

			завершені.
2	Рівень академічної комунікації (комунікативна компетентність)	25	Вступник адекватно реагує на запитання, формулює розгорнуті відповіді у відповідному стилі, вміє підтримувати академічну бесіду, ставити уточнювальні питання у разі потреби.
3	Лексична варіативність і точність	15	Використання відповідної фахової та академічної лексики, точність у формулюваннях. Здобувач уникає надмірних повторів, демонструє вільне володіння словниковим запасом відповідно до поставлених запитань.
4	Граматична правильність	15	Граматичні конструкції вживаються правильно, здобувач використовує різноманітні синтаксичні структури. Помилки є нечисленними та не критичними для розуміння відповіді.
5	Фонетична чіткість та природність мовлення	10	Фонетична компетенція вступника характеризується високим рівнем артикуляційної чіткості, природністю інтонаційного оформлення та оптимальним ритмом мовлення, що забезпечує легкість сприйняття та однозначне розуміння змісту відповіді.
6	Логічність і структурованість відповідей	5	Відповіді вступника демонструють високий ступінь логічної організації та когерентності. Простежується чітка послідовність викладу думок, відсутні різкі переходи між темами. Структура відповідей є послідовною, що свідчить про системне мислення та здатність до логічного аналізу.
7	Впевненість, гнучкість і здатність до діалогу	5	Вступник демонструє високий рівень комунікативної компетентності, що виявляється у вільній та впевненій манері спілкування. Характерною є готовність до обговорення складних питань, здатність до аргументованого захисту власної позиції та активна взаємодія з членами екзаменаційної комісії у форматі діалогу.
	Разом за частину 2	100 балів	

5. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО СВТУПНОЇ СПІВБЕСІДИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1. Бахов І. English for Post-Graduate Students. Англійська мова для аспірантів та здобувачів : навч. посіб. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. 276 с.
2. Дудок Р., Максимук В. English for PhD Students. Львів : Астролябія, 2006. 232 с.
3. Alley M. The Craft of Scientific Writing. New York: Springer, 2018. 298 p.
4. Bailey, S. (2014). *Academic writing: A handbook for international students* (4th ed.). Routledge.
5. Bruhl, E. Speak More Clearly: British Business English : Speak English with Confidence. UK : Oxford University Press, 2017. 183 p.
6. Cowan, R. The Teacher's Grammar of English : A Course Book and Reference Guide. UK : Cambridge University Press, 2018. 724 p.
7. Eales, F., Oakes S. SpeakOut Upper-Intermediate. UK : Person Longman, 2017. 118 p.
8. English Grammar : Business Writing [Електронний ресурс]. URL: <http://www.englishgrammar.org>
9. Evans V., Dooley J. Upstream Proficiency Student's Book. Express Publishing, 2002. 276 p.
10. Evans Virginia. Successful Writing Proficiency. Express Publishing, 2000. 160 p.
11. Falla Tim, Davis Paul A. Solutions Advanced. Student's Book. Oxford University Press, 2018. 144 p.
12. Falla, T., Davies P. A. Solutions Intermediate : Student's Book. UK : Oxford University Press, 2017. 120 p.
13. Gairns Ruth, Redman Stuart. Oxford Word Skills Advanced. Oxford University Press, 2009. 256 p.
14. [Gillett A.](#), [Hammond A.](#), [Martala M.](#) Successful Academic Writing. UK, 2017. 360 p.
15. Jordan R. R. Academic Writing Course. Cambridge: Cambridge University Press, 2016. 144 p.
16. Longman Dictionary of English Language and Culture. – UK : Pearson Education Limited, 2010. – 1620 p.
17. McCarthy Michael, O'Dell Felicity. Academic Vocabulary in Use. Cambridge University Press, 2008. 176p.
18. McCarthy Michael, O'Dell Felicity. English in Use. Advanced. Cambridge University Press, 2008. 292 p.
19. Murphy, R. English Grammar in Use. UK : Cambridge University Press, 2018. 392 p.
20. Skipper Mark. Advanced Grammar and Vocabulary. Express Publishing, 1998. 237 p.
21. Swan M. Practical English Usage. New International Students Edition. Oxford: Oxford University Press, 2018. 143 p.
22. Swales, J. M., & Feak, C. B. (2012). *Academic writing for graduate students: Essential tasks and skills* (3rd ed.). University of Michigan Press.

Інтернет-ресурси

1. Academic word list tool – Learning Lab – RMIT University. (n.d.). [Електронний ресурс]. URL: <https://learninglab.rmit.edu.au/writing-fundamentals/academic-word-list-tool/index.html>
2. BBC Learning English [Електронний ресурс]. URL: <http://www.BBCLearningEnglish.com>
3. Breaking News English [Електронний ресурс]. URL: <http://www.breakingnewsenglish.com/>
4. Cambridge English Language Assessment [Електронний ресурс]. URL: <http://www.cambridgeesol.org/>
5. EnglishTips.org. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.englishtips.org/>
6. Free English Tests and Exercises Online for ESL, TOEFL, TOEIC, GRE, SAT, GMAT

- [Электронный ресурс]. URL: <http://englishteststore.net>
7. Learn English with Ello [Электронный ресурс]. URL: <http://www.ello.org/>
  8. Merriam Webster Dictionary [Электронный ресурс]. URL: <http://www.merriam-webster.com/>
  9. Oxford Dictionaries : Language Matters [Электронный ресурс]. URL: <http://www.oxforddictionaries.com/>
  10. University of Victoria English Language Centre – Academic Vocabulary [Электронный ресурс]. URL: <https://www.uvic.ca/learningandteaching/centres/linguistics/resources/academicwordlist/index.php>

ДОДАТКИ

Практичний кейс 1

Зразок відповіді аспіранта та орієнтовні питання екзаменаторів.

Додаток 1

Topic “The Influence of Academic Conferences on the Trajectory of a Research Career”.

Variant A

Academic conferences, far from being mere or obligatory calendar fixtures, exert a **profound and multifaceted influence** on the **unfolding trajectory** of a researcher’s career. Their significance transcends the simple dissemination of findings; rather, they serve as crucial **crucibles** for intellectual ferment and professional maturation.

Firstly, conferences provide an **invaluable platform** for the **incisive critique** of nascent research. Presenting one’s work to a discerning audience of peers and established scholars allows for the **rigorous interrogation** of methodologies, the **identification of potential gaps**, and the **refinement of conceptual frameworks**. This process of **constructive feedback**, often delivered with **nuance and expertise**, is instrumental in **fortifying the intellectual underpinnings** of a researcher’s work and preventing potential **epistemological pitfalls**.

Secondly, conferences act as vital **channels** for the **cross-pollination of ideas**. Exposure to the **cutting-edge research** being undertaken in one’s field, and in adjacent disciplines, can **catalyze novel insights** and **inspire innovative avenues of inquiry**. The unsuspected encounters and informal discussions that permeate these gatherings often spark **unforeseen collaborations** and **foster a sense of intellectual community**. This **synergistic environment** is **particularly crucial** for early-career researchers seeking to **establish their scholarly network** and **gain visibility** within their field.

Furthermore, academic conferences offer unparalleled opportunities for **professional acculturation**. Observing the **discourse norms**, the **modes of scholarly engagement**, and the **implicit expectations** of the academic community is an essential aspect of professional development. Engaging with senior researchers, understanding the **hierarchies and power dynamics** within the field, and learning the art of **scholarly presentation and debate** are all facilitated within the conference setting. This **implicit knowledge**, gleaned through active participation, is often as important as the explicit content presented.

In conclusion, the influence of academic conferences on a research career is **pervasive and enduring**. They are not merely venues for presenting data; they are dynamic ecosystems that foster intellectual growth, facilitate collaboration, and shape the professional identity of researchers. Therefore, active and strategic engagement with the conference circuit is not simply beneficial, but rather **indispensable** for navigating the complexities and maximizing the potential of a successful research career.

Орієнтовні питання за темою відповіді (Sample Examination Questions on the Topic).

1. You mentioned the “rigorous interrogation” of methodologies at conferences. Could you provide an example of how such feedback might fundamentally alter your own research approach?
2. How do you strategically choose which conferences to attend, considering the different stages of your research career?
3. Beyond presenting, what other forms of engagement at academic conferences do you believe are most beneficial for a PhD candidate?
4. You touched upon the “cross-pollination of ideas”. Can you elaborate on a time when exposure to research outside your immediate specialization sparked a new direction in your

thinking?

5. In what ways do you believe the increasing prevalence of virtual conferences might augment or diminish the ‘professional acculturation’ aspect you described?
6. You used the term “epistemological pitfalls”. Can you explain what you mean by this in the context of early-stage research and how conference feedback might help avoid them?
7. Considering the time and financial investment involved, how do you justify the “indispensable” nature of conference attendance for early-career researchers?
8. In your opinion, what role do academic conferences play in the professional development of an early-career researcher?
9. How can participating in conferences impact the cultivation of research skills?
10. Do you believe that informal networking at conferences is more significant than formal presentations? Justify your perspective.
11. What are the advantages and disadvantages of attending large international conferences compared to smaller, specialized ones?
12. In your view, how frequently should an early-career researcher participate in conferences during the initial years of their career?
13. Could a lack of experience attending conferences negatively affect a researcher's career progression?
14. What criteria do you employ when selecting a conference to attend?
15. How do you think the role of academic conferences has evolved in the digital age and with the rise of online communication?
16. What is the most valuable experience you have gained from attending an academic conference?
17. How do you plan to leverage academic conferences for the advancement of your future research career?

Variant B

Academic conferences are important for a researcher’s career, especially when they are just starting out. They are not just meetings, but places for **active exchange of ideas** and **professional growth**.

Firstly, at conferences, you can get **important feedback** on your research. When you present your work to experienced colleagues, they can **find weak points** in your methods and help you **improve your ideas**. This **feedback process** helps make your research stronger and avoid **basic mistakes**.

Secondly, conferences help with the **sharing of new ideas**. Seeing the **latest research** in your field and related areas can **inspire new thoughts** and **new ways of researching**.

Unexpected meetings and **informal talks** often lead to **collaboration** and a feeling of a **research community**. This is very important for young researchers who want to **build their network** and become **known in their field**.

Furthermore, conferences give you a chance to **learn professional norms**. By watching how researchers communicate and discuss things, you can understand the **unspoken rules** of the academic world. Talking with experienced researchers, understanding the **hierarchy** and **relationships** in research, and learning how to **present** and **discuss research** – all happen at conferences. This **implicit knowledge**, learned by taking part, is often as important as the **main content** of the presentations.

In conclusion, academic conferences have a **big and lasting impact** on a researcher’s career. They are not merely venues for presenting data, but an **active environment** that helps with **intellectual growth, collaboration**, and shapes the **professional identity** of researchers. Therefore, **active and strategic participation** in conferences is very important for a successful research career.

Орієнтовні питання за темою відповіді (Sample Examination Questions on the Topic).

1. What important feedback do you hope to get by going to conferences?
2. Can you give an example of how this feedback process could help you improve your ideas?
3. How will you try to strategically choose which conferences to go to at different times in your research career to build your network?
4. Besides presenting your work, what other ways of active exchange of ideas at academic conferences do you think are most useful for a PhD student?
5. Can you think of a time when seeing the latest research outside your main topic helped to inspire new thoughts in your own research?
6. How might the increasing number of online conferences change how you learn professional norms and get implicit knowledge of the academic community?
7. What are some examples of basic mistakes that researchers might make early on, and how can going to conferences help avoid these basic mistakes?
8. Considering the time and money it takes, why do you think active and strategic participation in conferences has a big and lasting impact on having a successful research career, especially for young researchers?
9. In what ways can conference participation influence future collaborations or interdisciplinary projects in your field?
10. How can attending conferences shape your understanding of current trends, gaps, or debates in your research area?
11. How do you prepare yourself to make the most out of attending an academic conference (before, during, and after)?
12. What role does visibility at conferences play in establishing your academic identity and reputation?
13. How do keynote presentations or plenary sessions at conferences help PhD students understand broader disciplinary directions?
14. Can you describe a situation in which informal networking during a conference (e.g., at a coffee break or social event) led to a professional opportunity or new insight?
15. What ethical considerations should young researchers keep in mind when engaging in academic discussions or presenting at conferences?
16. How can conference experience contribute to the development of public speaking and academic communication skills?
17. Reflecting on your future career goals, how do you see academic conferences contributing to your long-term professional development?

Practical Case 2.

Sample answer from a postgraduate student and indicative questions from the examiners.

Topic “Ethical Frontiers in Artificial Intelligence.”

The swift advancement of artificial intelligence (AI) technologies has propelled society into uncharted ethical territories, prompting urgent and ongoing discourse regarding the responsibilities of developers, researchers, and policymakers. The ethical frontiers in AI encompass a broad spectrum of concerns, ranging from **algorithmic bias** and **data privacy** to **autonomy**, **accountability**, and **human dignity** in human-machine interactions.

A particularly pressing issue is the **opacity of decision-making** in many AI systems. This “black-box” problem raises questions about **transparency**, **interpretability**, and ultimately, the fairness of outcomes derived from machine learning algorithms. As these systems increasingly influence domains such as healthcare, employment, law enforcement, and education, the inability to explain their reasoning undermines public trust and challenges fundamental principles of **procedural justice**.

Moreover, **bias amplification** is another ethically fraught domain. When training data reflects societal prejudices, AI systems can unintentionally perpetuate or even exacerbate **systemic inequalities**. Addressing this requires not only technical solutions, such as fairness-aware algorithms, but also a robust framework for **ethical oversight** and interdisciplinary collaboration involving ethicists, sociologists, and legal experts.

The proliferation of **autonomous decision-making agents**, particularly in warfare and surveillance, introduces dilemmas concerning **moral agency** and the erosion of human oversight. The delegation of life-or-death decisions to non-sentient systems confronts the boundaries of what should be **automated**, necessitating clear regulatory boundaries and value-driven design principles.

In light of these challenges, I believe researchers bear a dual obligation: to innovate responsibly and to anticipate the societal consequences of their work. Ethical foresight, **reflexivity**, and stakeholder engagement should become integral to the research process. Thus, engaging with the ethical frontiers of AI is not only a philosophical exercise but also a practical imperative for ensuring that technological advancement aligns with societal well-being.

Sample Examination Questions on the Topic

1. You referred to the “black-box” problem in AI. Could you explain why interpretability is a cornerstone of ethical AI development?
2. What strategies can be implemented to mitigate algorithmic bias in AI systems trained on real-world data?
3. How do you understand the concept of “procedural justice” in the context of machine-based decision-making?
4. Can you provide a real-world example where an AI system contributed to inequality or social injustice?
5. What are the limits, in your opinion, to what AI should be allowed to automate? Why?
6. How can interdisciplinary collaboration improve ethical standards in AI research?
7. You mentioned “ethical foresight.” What does this entail in a practical research setting?
8. Should AI systems be held accountable for their decisions, or should accountability always lie with the developers? Explain.
9. How might cultural values influence ethical standards in AI design and deployment?
10. What role does informed consent play in the use of AI systems, especially those using personal data?
11. In your view, how can AI researchers balance innovation with ethical responsibility?
12. Do you think current regulatory frameworks are sufficient to address the ethical challenges of AI? Why or why not?
13. What ethical concerns do autonomous weapons raise, and how should international

communities address them?

14. How might your own research in AI incorporate ethical safeguards?
15. What is the role of public engagement and transparency in shaping the future of ethical AI?
16. How should AI ethics be integrated into higher education curricula for future researchers and developers?
17. Can AI be designed to reflect diverse ethical systems, or will it always reflect the biases of its creators?